TARTALOMJEGYZÉK

[Erdélyi Magyar Adatbank]

[Vákát oldal]

1. **A RUTÉN MŰVELŐDÉS KEZDETEI.** 13

A ruténség faji, népi, vallási, kulturális [különös tekintettel az irodalomra] leírása és a rutén—magyar ezeréves sorsközösség.

2. **KELET VAGY NYUGAT.** 35

A vallási szempont jelentősége a rutén nép fejlődésében. Az egyházi unió. Görögkatolikusok és görögkeletiek vagy Szentpétervár, Lemberg-Ungvár és Budapest harca. Az egyházi skizma [szakadás]. A vallási pörök: Az izai pör 1904. A máramarosi pör 1913—14. Végső kísérletek a pánszláv veszedelem elhárítására: egyházi könyvek, naptár- és betűrevizió. A pravoszláv gondolat belső titkos propagandája. Világháború.

3. **EGÁN.** 75

A szociális helyzet Egán mozgalma előtt. Kivándorlás, nyomor, kizsákmányolás. 1897, rutén akció. 1898—1900, a hegyvidéki akció. Egán ínségakciója. Egán, a ruszin nép jótevője. Hitel- és áruelosztó szövetkezetek, mintagazdaságok, földbérletek, harc a kivándorlás ellen, állatimport. Állandó hegyvidéki kirendeltség. Egán halála. 1901. A hegyvidéki kirendeltség alkonya.

4. **AMERIKAI RUTÉNSÉG**. 101

Vallási propaganda. Az amerikai rutén sajtó szerepe. Izgató röpiratok. Az amerikai ruténség a vallási pörök idején. A szeparatista törekvések kezdete. Philadelphiai egyezmény. Routhenian american national council. Mokesporti deklaráció. Scrantoni egyezmény. Wilson, Masaryk és Zsatkovics. Az amerikai rutén delegáció Párizsban, Benes kijátssza az amerikai ruténséget. Zsatkovics bukása.

5. **A PÁRIZSI BÉKEKONFERENCIA ÉS AMI UTÁNA KÖVETKEZETT**. 115

Az ungvári, huszti és eperjesi rutén nemzeti tanács. Beszkid Antal, az eperjesi tanács és a csehbarát irányzat. Szabó Eumén, az ungvári tanács: hűség Magyarország iránt. Brascsajkó Gyula, a huszti tanács és az ukrán unió. Saint-Germain és a rutén autonómia. Ezt megelőzően a párizsi tárgyalások. Wilson kiküldi Goodwynt, a budapesti amerikai katonai misszió vezetőjét Ruszka-Krajna miniszteréhez. Egy becsületes jelentés. Guernier és Seymour delegátusok Csehszlovákia érdekében. Clemenceau parancsot ad Wyxnek Kárpátalja megszállására. A rutén Diéta. A rutén nép jogait biztosító 10., 11., 12. és 13. szakaszok. A rutén autonómiát elsikkasztják.

6. **AZ AUTONÓM RUTÉN GONDOLAT HARCA**. 143

A Zsatkovics-expozé. A rutén ügy a Népszövetség előtt. Petíciók. Megjegyzések és jelentések csehszlovák részről. Állandó felszólalások. Yuhász-deklaráció 1928. A ruténség belső helyzete és politikai fejlődése a cseh terror alatt. Egy parasztvezér: Kurtyák János és a rutén néppárt. A rutén népi sajtó, Bródy András és Demkó Mihály. A ruténség politikai fejlődése Kurtyák halála után a Volosin-uralomig.

7. **A „HARMADIK UKRAJNA”.** 189

Az ukrán gondolat Európában, az ukrán propaganda Kárpátalján. Az I. Ukrajna. Ukrajnát felosztják. Ukrán szabadságharcok a XIX. században. Bismarck és az ukránok. Nicoli ezredes és a müncheni ukrán kapcsolatok (1903). Forradalmak (1905). Az orosz összeomlás (1917). Az ukrán nemzeti tanács. II. Ukrajna. A kievi tanácsköztársaság. Denikin és Wrangel, Petljura és Szkoropadszky. A német segítség. Petljura és Pilsudszki. A lengyel-ukrán egyezmény. II. Ukrajna elbukik. A „független ukrán köztársaság”. A világ ukrán szervezetei. (Petljura, Konovalec, Szkoropadszky.) A huszti kör szerepe. Volosin Ágoston. Az ukrán propaganda álarc nélkül. „Kárpátukrajna”; Az ukrán „Száznap” története. Volosin bukása.

8. **VERHOVINA FELTÁMAD.** 217

A ruténség jelentősége 1939 március 18. után. A ruszin autonómia kérdése. A ruszin nemzet jogai és kötelességei. A helyi autonómia és a kulturális autonómia viszonya. A magyar szempont. Az autonómia küszöbén. A rutén jövendő.